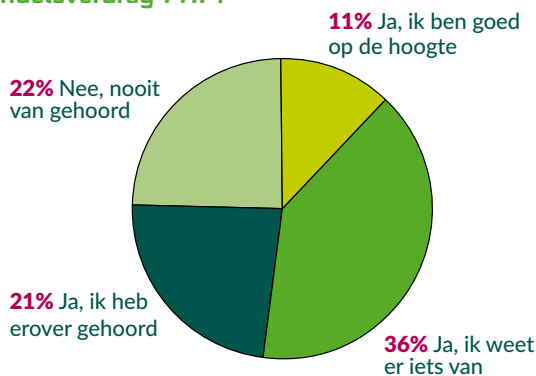

De mening van Nederlandse veehouders over TTIP

I. Resultaten

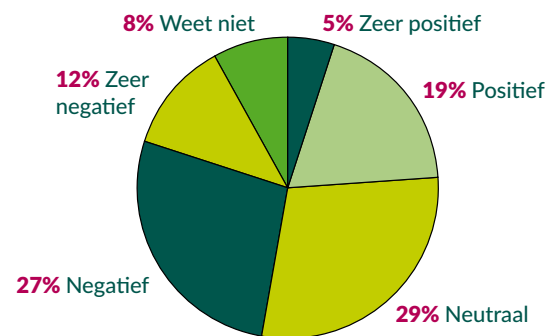
Bijna een kwart van de respondenten heeft nog nooit van het handelsverdrag TTIP gehoord.

Bent u bekend met het handelsverdrag TTIP?

Als men wel een mening heeft gevormd, dan is die vaker negatief dan positief.

Hoe staat u tegenover het handelsverdrag TTIP?

Ruim een derde beantwoordt deze vraag met weet niet of neutraal.

Als men aangeeft goed op de hoogte van het verdrag te zijn, dan is men voornamelijk tegen TTIP.

Op basis van de data is gekeken of respondenten die al bekend zijn met TTIP een andere mening zijn toegedaan dan respondenten die nog niet bekend zijn met TTIP. De resultaten zijn hiernaast in een kruistabel weergegeven. Geconcludeerd kan worden dat de respondenten die al bekend zijn met TTIP veel negatiever zijn over het verdrag. Van de mensen die aangeeft zeer goed bekend te zijn met TTIP vindt de meerderheid (55 procent) TTIP een slecht idee. De gehele tabel is terug te vinden in de bijlage.

Hoe staat u tegenover het handelsverdrag TTIP?

(n=902)		Negatief	Positief
Bent u bekend met het handelsverdrag TTIP?	Ja, ik ben goed op de hoogte	55%	37%

Hoe meer men op de hoogte is van TTIP, hoe negatiever men oordeelt over TTIP.

Hoe staat u tegenover het handelsverdrag TTIP?

(n=902)		Negatief
Bent u bekend met het handelsverdrag TTIP?	Ja, ik ben goed op de hoogte	55%
	Ja, ik weet er iets van	48%
	Ja, ik heb erover gehoord	40%
	Nee, nooit van gehoord	23%

Men verwacht voornamelijk negatieve effecten van het verdrag voor het eigen bedrijf

Wat denkt u dat de effecten zijn van TTIP voor uw bedrijf?

	Vleeskalveren (n=53)	Melkvee (n=470)	Leghennen (n=56)	Vleesvarkens (n=79)	Fokzeugen (n=74)	Slachtkuikens (n=66)
Ik krijg lagere prijzen voor mijn producten	26%	33%	41%	38%	45%	59%

De meest genoemde effecten van TTIP voor eigen bedrijf zijn meer concurrentie en lagere prijs voor mijn producten

Ook de effecten van TTIP op de Nederlandse landbouw (markt) schat men vooral negatief in.

Wat denk u dat de effecten zijn van TTIP voor de Nederlandse landbouw op het gebied van de markt?

	Melkvee (n=467)	Vleeskalveren (n=54)	Vleesvarkens (n=78)	Slachtkuikens (n=61)	Leghennen (n=55)	Fokzeugen (n=72)
Veel boeren zullen noodgedwongen moeten stoppen door toegenomen concurrentie	29%	41%	49%	51%	53%	56%
Alleen de grote intensieve bedrijven zullen overleven	22%	17%	31%	46%	40%	42%

De meest genoemde effecten zijn dat veel boeren noodgedwongen zullen moeten stoppen door toegenomen concurrentie en dat alleen de grote intensieve bedrijven zullen overleven.

Bijna de helft van de respondenten verwacht dat de standaarden voor milieu en dierenwelzijn af zullen nemen door TTIP.

Wat denk u dat de effecten zijn van TTIP voor de Nederlandse landbouw (incl veehouderij) op het gebied van de standaarden voor milieu en dierenwelzijn voor productiewijze en producten? (Meerdere antwoorden mogelijk)

	Vleeskalveren (n=54)	Melkvee (n=457)	Fokzeugen (n=72)	Vleesvarkens (n=78)	Slachtkuikens (n=61)	Leghennen (n=54)	Totaal (n=786)
Meer voedselproducten tegen lagere standaarden en standaarden zullen afnemen	41%	46%	69%	64%	70%	72%	44%

Een ruime meerderheid van de respondenten uit de pluimveehouderij en varkenshouderij verwacht dat de standaarden voor milieu- en dierenwelzijn zullen afnemen door TTIP.

De boerenachterban van CDA, VVD, ChristenUnie en SGP is overwegend negatief over TTIP

Op welke partij heeft u het laatst gestemd?	Hoe staat u tegenover het handelsverdrag TTIP?			
	Negatief	Positief	Neutraal	Weet niet
CDA (n=262)	39%	21%	34%	5%
VVD (n=152)	37%	27%	34%	3%
SGP (n=53)	49%	16%	13%	12%
ChristenUnie (n=35)	50%	19%	21%	10%

Het aantal respondenten voor de overige politieke partijen waren te laag om in deze tabel weer te geven.

Hoe negatiever men over het verdrag is, hoe minder de partij kans maakt op hun stem.

Ruim 70 procent van de respondenten die zeer negatief tegenover het handelsverdrag TTIP staan, geeft aan dat een partij die TTIP steunt geen of niet veel kans maakt op zijn of haar stem.

II. Het onderzoek

Milieudefensie heeft Prosu Databased Marketing (hierna aangeduid als Prosu) gevraagd een opinieonderzoek uit te voeren naar de kennis en standpunten van veehouders over het handelsverdrag TTIP (tussen de Verenigde Staten en Europa) dat in ontwikkeling is. Naast inzicht in kennisniveau en standpunten wilde Milieudefensie inzicht krijgen in de aansluiting van de politieke partijen bij de standpunten van de boerenachterban.

Milieudefensie heeft daarbij de focus gelegd bij de veehouderij, omdat in deze sectoren de verschillen in de productiewijze in Nederland/Europa en de Verenigde Staten op verschillende thema's groot zijn. Deze thema's zijn onder meer milieu, dierenwelzijn, gebruik van groeihormonen, gebruik van voer (onder andere diermeel) en regels voor voedselveiligheid/hygiëne.

De volgende vragen stonden in het opinieonderzoek centraal:

- Kennen agrariërs het handelsverdrag TTIP?
- In hoeverre zijn agrariërs op de hoogte van de inhoud van het handelsverdrag?
- Wat is het standpunt van agrariërs met betrekking tot het handelsverdrag?
- Weten de agrariërs het standpunt van hun politieke partij met betrekking tot het handelsverdrag?

De peiling is uitgevoerd in de eerste 2 weken van april 2016.

III. Doelgroep en aantal completes

Onderstaande tabel geeft de doelgroep weer. De algemeen geaccepteerde stelregel wordt aangehouden om 150 completes (volledig ingevulde vragenlijsten) te realiseren. Hierdoor is het mogelijk om een betrouwbare uitspraak over de resultaten te doen. De resultaten zijn daarmee indicatief voor de kennis en mening in de gehele sector. Milieudefensie heeft voor dit onderzoek gebruik van de data vanuit de Nationale Agrarische Database van Prosu. Op basis van deze database worden de sectoren geselecteerd.

Omschrijving	Aantal NL	Beoogd aantal completes	Totaal completes	Percentage van benaderd aantal
Melkveehouderij	18.210		613	8%
Vleeskalveren	1.319		91	11%
Fokzeugen			94	15%
Vleesvarkens	3.560		106	8%
Legkippen	874		71	5%
Slachtpluimvee	950		83	17%
Totaal*)	24.913	750	1058	

*) De totaaloverzichten in deze rapportage betreffen gewogen totalen, op basis van aantallen die representatief zijn voor Nederland.

IV. Bijlage

Hoe staat u tegenover het handelsverdrag TTIP?

		Negatief	Positief	Neutraal	Weet niet
Bent u bekend met het handelsverdrag TTIP?	Ja, ik ben goed op de hoogte	55%	37%	8%	1%
	Ja, ik weet er iets van	48%	23%	27%	2%
	Ja, ik heb erover gehoord	40%	16%	37%	7%
	Nee, nooit van gehoord	23%	18%	29%	30%

De volledige resultaten van het onderzoek:

www.milieudefensie.nl/publicaties/bestanden/resultaten-onderzoek-veehouders-ttip

Factsheet opgesteld door Milieudefensie op basis van onderzoek door Prosu

25 april 2016